

tina, Canadà, Rússia, Rumania, etc. — es troben encara en un dels esgraons més baixos del progrés agrícola. L'arbre denota sempre una agricultura més intensiva i, per tant, de major rendiment. També en aquest aspecte és evident la superioritat de la nostra terra en comparació amb la resta d'Espanya. Les terres plantades de vinya, oliveres, avellaners, ametllers i garrofers representen el 16 per 100 de la superfície de Catalunya; a Espanya, en canvi, representen solament el 6 per cent. I la diferència s'accentuaria encara molt més si fèssim entrar en el compte els altres fruiters i si incluïssim València i Balears.

Espanya guanya en els cereals, la superfície dels quals representa el 16 per cent, mentre que a Catalunya arriba solament al 10.

Aquestes que acabem d'esmentar són les superioritats econòmiques de la nostra agricultura respecte a l'espanyola, però potser més evidents, i més transcendents són les superioritats socials que molts cops han estat remarcades en les planes d'AGRICULTURA.

AUGUST MATONS

La Ramaderia balear (1)

LA Ramaderia de les illes Balears, segons estadístiques curosament fetes pels veterinaris, consta dels següents nombres de caps:

Espècie cavallina	12,092
Espècie asinal	9,998
Bestiar mular	22,417
Espècie bovina	20,335
Espècie llànar	169,932
Espècie cabrina	25,437
Espècie porcina	76,674

La illa gran o Mallorca propiament dita, ofereix certes particularitats les quals obliguen a considerar-la particularment. Després de descriure el bestiar de la illa gran tractarem del de Menorca, Eivissa i Formentera.

La major part de les terres de conreu de Mallorca estan plantades d'arbres fruiters; els prats naturals es confonen amb els boscos, i els prats artificials formen petits troços dintre les zones limitadíssimes de regadiu. A l'inconvenient d'haver-hi quasi totes les terres de secà s'hi pot afegir que els anys que la pluja manca són freqüents.

La Ramaderia de Mallorca, doncs, oferirà una modalitat ben distinta de la ramaderia dels països clàsicament ramaders, o sigui dels països de gran prats naturals i aigües abundoses.

Mallorca, a seguit de la conquesta del rei En Jaume, quedà repartida en grans propietats, les quals destinades a un conreu extensiu permetien mantenir-hi en els gorets cert nombre de caps de bestiar. La ramaderia a l'Edat mitjana consistia en un poc de bestiar cavallí

(1) Memòria escrita l'any 1913 per encàrrec de la Mancomunitat de Catalunya.

per a les necessitats guerreres; bous per a les labors agrícoles; ovi per a llana i formatge, cabrí per a llet de consum natural i porquí per a la carn conservada.

Les condicions econòmiques modernes han transformat la manera d'ésser de la Ramaderia. Les grans propietats, en sa major part, s'han dividit. Un nou element agrícola, el petit propietari o l'arrendador, mena la dominant de l'agricultura. Entre el noble o el gros propietari qui cobrava les rendes de la terra sens cap amor a l'agricultura i el petit propietari qui conreua les terres i que de la terra ha de viure, hi va la diferència de l'entronament de totes ls rutines a la saludable ambició, que creant necessitats, origina ensem el progrés.

La guerra de Successió motivà l'emigració a Mallorca de una bona part de la noblesa catalana, la qual per eludir els perills de guerra es traslladà a la illa comprant o ampliant les propietats, quedant les terres de la illa en molt poques mans. Tota aquella noblesa ha anat a parar a la misèria, i de la venda o parcel·lació de llurs grandioses propietats n'ha eixit el petit propietari, veritable motor de l'agricultura. Aquesta transformació de la propietat, s'ha realitzat d'uns quaranta anys a n'aquesta part. Ha sigut el petit propietari qui ha realitzat les plantacions d'arbres fruiters; qui ha foradat la terra per a poder regar; qui ha introduït l'alfals i la palla; qui fa les engrèixades i exportacions de porcs i qui, en fi, explota la vaca lletera.

En les grans finques que encara resten, és on s'hi troven les eugasades, les vaques de cria, les truges, i els grans ramats d'ovelles.

Així, doncs, podriem dir, que la ramaderia extensiva o típica continua en les grans propietats; la ramaderia intensiva o industrial es troba en mans del petit propietari.

Cal remarcar el fet de que la faixa occidental de Mallorca està mancada de bestiar; aquesta regió és on la terra es paga a un preu fora mesura; és el troç adquirit per centenars de mallorquins, que de nois marxaren a l'estranger dedicant-se al comerç i al tornar enriquits, han volgut de totes maneres, adquirir un bocí de la terra per ells tan enyorada i que llur possessió representava sinó l'ideal, el terme de llur carrera.

ESPÈCIE CAVALLINA

La població cavallina de Mallorca essent insuficient per a les necessitats locals d'importació, és obligada.

Els cavalls importats són africans i andalusos en sa major part, havent-hi així mateix diversos mestijcs.

Els cavalls produïts a Mallorca són a més dels cavalls propiament mallorquins, cavalls de múltiple mestisatge.

Dels cavalls importats, no cal ocupar-se'n. Ço que ens interessa és la producció cavallina de la illa, sigui de pura raça o mestisa.

Les nombroses excavacions realitzades a Balears no han denunciat una sola troballa referent a l'etnologia cavallina. La literatura arqueològica i la història antiga tampoc diuen res dels cavalls de Mallorca. Per a trobar qualque document que faci referència a la població cavallina balear, precisa partir del rei En Jaume. Després de la conquesta, — diu

en Bosc — (*) s'importaren cavalls de Catalunya; en la guerra de successió s'introduïren uns quants cavalls anglesos i alemanys; en 1674, els jurats de la Universitat i Regne de Mallorca discutiren la conveniència d'adquirir cavalls de Sardenya, Nàpols o de Catalunya, important-los d'aquest últim país; durant la guerra de la Independència s'importaren eugues i cavalls andalusos. Veu's aquí les dades històriques que hem pogut arregar de la cavalleria mallorquina.

Contemporàniament la influència del cavall africà a Mallorca ha sigut grossa. Es pot dir que les importacions durant tota la meitat del segle passat fins abans de la guerra actual han sigut contínues, degudes a l'actiu comerç amb el Nord d'Àfrica francesa.

De moment consignem que la descripció dels caràcters del cavall mallorquí no la sabem en lloc. Aquest cavall, la gent agrícola de Mallorca el coneix perfectament. En veient-ne un, diuen aquest és un cavall mallorquí. I això en tots els indrets de la illa. Hi ha, doncs, perfecte unanimitat en el reconeixement de dit cavall. Per altra part, les característiques del cavall mallorquí no corresponen a la descripció d'altres races afines.

Els caràcters del cavall Mallorquí són els següents:

Perfil recte; braquicéfal; frontals plans, curvats lleugerament en sa part inferior per a unir-se amb els nasals; supranasals de volta rebaixada i a la meitat de sa extensió ofereixen una forta depressió amb els maxilars; arcades orbitàries no molt pronunciades; llagrimals un poc bombats; crestes zigomàtiques poc sortints.

El pelatge és enterament negre. En quant a particularitats dels pels, es pot citar un gros remolí al coll i un latre en la última costella, prop de la part mitjana del flanc, ambdós de la banda esquerra.

La conformació és un poc defectuosa. El coll no és prou potent; la creu un poc alta; les costelles podrien ésser més arquejades i sobre tot la gropa és estreta. Els membres anteriors són ben aplomats, però els posteriors, conseqüència de la conformació de la gropa, són un poc desviats cap enfora.

(Per aquesta descripció s'ha pres per tipu un semental de 13 anys de Son Fangar, prop de Felanitx).

Les mides del susdit semental són:

Alçada de la creu	1'55
Alçada al dors	1'49
Alçada de la gropa	1'55
Amplada de pit (terç anterior)	0'39
Amplada de les anques	0'52
Perímetre toràcic	1'69

Els caràcters craniològics de les eugues, solament diferencien dels mascles, en què aquelles tenen la base del nas més pronunciada i amb que a la meitat dels supranasals no existeix la depressió transversal citada.

Entre les egues les mides són:

Alçada de la creu	1'42
Alçada al dors	1'36
Alçada a la gropa	1'43
Amplada de pit	0'31
Amplada de les anques	0'45
Perímetre toràcic	1'60

M. ROSSELL I VILA

Cap dels Serveis de Ramaderia

(Seguirà)

(*) La Almudalna de Palma, 24 de juliol de 1918.

La brisa esgotada considerada com adob i com a combustible

EN el número 18 d'AGRICULTURA de l'any passat, estudiàrem aquest sub-producte per la valor que té considerant-lo com aliment. Estudiem ara aquella valor que pot alcança empleant-lo com adob i com a combustible.

I. COM ADOB. — Les principals substàncies que un adob deu contenir, són aquelles que, essent indispensables per a l'aliment de les plantes, es troben escassament en el terrer. Com és natural, l'adob serà més es-